

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто значення та роль економічної безпеки в діяльності підприємства. Досліджено поняття економічної безпеки підприємства та її складові як основу антикризового управління, за допомогою якої підприємство матиме змогу удосконалити свій потенціал та вийти на новий рівень розвитку. Визначено внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці підприємства.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, загрози, класифікація загроз, ризик, ефективне управління підприємством.

Abstract

The importance and role of economic security in the activity of the enterprise is reviewed. The concept of economic security of the enterprise and its components as the basis of anti-crisis management, which will help the enterprise to improve its potential and reach a new level of development, have been studied. Internal and external threats of the economic security of the enterprise have been determined.

Keywords: economic security, enterprise, threats, threat classification, risk, effective enterprise management.

Вступ

В сучасних умовах зростає роль економічної безпеки як важливої передумови розвитку підприємства. Оскільки сьогодні однією із важливих причин кризової ситуації на багатьох українських підприємствах є неправильне або недостатньо ефективне управління економічною безпекою. Така ситуація змушує керівництво підприємства постійно шукати шляхи виживання з урахуванням нестабільних факторів економічного середовища. Саме від власної економічної безпеки залежить ефективність діяльності фірми.

Значний внесок у дослідження та вивчення управління економічною безпекою підприємства зробили: Геєць В.М., Оніщенко М.Л., Ібрагімов Е.Е., Кузин Б.І, Локотецька О.В., Манцуров І.І., Кизим М.О., Соснин А.С., Захаров О.І, Шолок О.О.

Основна мета даної роботи - розкрити суть поняття «економічна безпека» та дослідити внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Управління економічною безпекою на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях дозволяє запобігати руйнівному впливу зміни факторів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства та досягти такого рівня господарювання, коли не існуватиме загроз стабільності його діяльності. Забезпечення економічної безпеки сучасного підприємства має бути спрямовано на досягнення взаємодії всіх елементів, засобів та заходів у системі економічної безпеки, що можливе лише за наявності обґрунтованого механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, якому відведено найважливішу роль в управлінні.

При цьому особливої важливості набуває проблема визначення пріоритетів окреслених напрямів розвитку підприємства, відповідності стратегії внутрішньовиробничих процесів, а саме: щодо політики використання основних засобів, технічного та технологічного переозброєння, впровадження інновацій, системи мотивації та розвитку персоналу.

Таким чином, забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання, з одного боку, виходить з його інтересів, цілей та пріоритетів розвитку, з іншого – вимагає вивчення та розуміння стану зовнішнього середовища для виявлення та запобігання потенційним загрозам.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що внутрішні та зовнішні загрози економічної безпеки суб'єктів господарювання економіки в умовах військового стану являються ключовим питанням управління діяльністю підприємства на сучасному етапі. Вирішення питань економічної безпеки стає одним із найважливіших питань соціально-економічної державної політики, умовою стабільності та захищеності життєдіяльності сфери господарювання в цілому.

Загалом, економічна безпека підприємства – це такий стан розвитку підприємства, який досягається завдяки ключовим бізнес-факторам (технології, професійні навички, організаційні здібності та ін.), які забезпечують конкурентоздатність та досягнення фінансових успіхів (підприємницьких можливостей) для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного і соціально-економічного розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам [1]

В ході досліджень виокремлено визначені об'єкти діяльності організації, які підлягають захисту від можливих ризиків. Основними об'єктами є : працівники підприємства; оборотні та необоротні активи підприємства; інформаційні ресурси підприємства; системи комп'ютеризації всіх господарських підрозділів організації; системи охорони та захисту інформаційних ресурсів , технологічні ресурси [2]

Нині з метою ефективного управління підприємством кожному керівнику необхідно мати чітке уявлення про різновиди зовнішніх та внутрішніх загроз економічній безпеці. На основі множини проведених аналізів можна виділити такі види загроз економічній безпеці підприємств:

- розрив системи господарських зв'язків між компаніями-партнерами;
- економічна дестабілізація виробничих, заготівельних та переробних галузей;
- недостатня підготовленість галузей та виробництв до функціонування в умовах ринкової економіки;
- різке скорочення загального обсягу виробничих інвестицій;
- скорочення високотехнологічного виробництва;
- низька конкурентоспроможність вітчизняного виробництва;
- необґрунтоване підвищення цін у зв'язку зі збільшенням податкового навантаження;
- низький рівень платоспроможності юридичних та фізичних осіб;
- недостатній рівень ресурсозбереження.

Також поширеним у науковій літературі є поділ загроз за місцем їхнього виникнення. Розрізняють зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці підприємства. [1-3]

До зовнішніх загроз, як правило, відносяться ті, що виникають поза підприємством та не пов'язані з його виробничою діяльністю. Отже, можна зробити висновок, що зміна навколишніх факторів теж здатна завдати підприємству збитки.

До зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства відносять:

- військові дії на території держави
- макроекономічні кризи;
- недобросовісна конкуренція;
- промислово-економічний шпигунство та безперешкодний доступ конкурентів до секретної інформаційних ресурсів, які є комерційною таємницею організації;
- суттєва зміна політичної ситуації;
- кардинальні зміни в законодавстві, що впливають на результати господарської діяльності;
- незаконні дії кримінальних структур;
- надзвичайні ситуації природного та технічного характеру тощо.

Тоді як внутрішні загрози економічній безпеці підприємства безпосередньо пов'язані з господарською діяльністю підприємства та його персоналу та обумовлюються процесами, що виникають у ході виробництва та реалізації продукції. Слід зазначити, що саме внутрішні загрози можуть здійснювати значний вплив на результати господарювання діяльності. [1-3]

До внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства відносять:

- недоліки у здійсненні виробничої діяльності та порушення технології;
- руйнування системи збереження конфіденційної інформації;
- підрив ділового іміджу та репутації у бізнес-спільноті;
- конфлікти з конкурентами;

Однією з головних цілей економічної безпеки є забезпечення та створення ефективної, безперервної та злагодженої діяльності підприємства без негативного впливу як ззовні, і зсередини.

До найважливіших завдань слід віднести: дослідження поточної ситуації, тобто прогнозування економічних загроз щодо підприємства, оцінка можливого збитку, розробка методів запобігання даному впливу або мінімізація завданої шкоди, розробка інструментів для підтримки стабільного розвитку господарюючого суб'єкта та забезпечення безперервного процесу модернізації та стабілізації системи.

Висновки

Систематизація існуючих підходів показала, економічна безпека підприємства – це такий стан розвитку підприємства, який досягається завдяки ключовим бізнес-факторам (технології, професійні навички, організаційні здібності та ін.), які забезпечують конкурентоздатність та досягнення фінансових успіхів (підприємницьких можливостей) для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного і соціально-економічного розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємств сутність та механізм забезпечення: монографія. Київ. Лібра, 2003. 280с.
2. Васильчак С.В. Економічна безпека підприємства та її складова в сучасних умовах .С.В. Васильчак, А.І. Веселовський .Науковий вісник НЛТУ України. 2010 , С. 98–105.
URL:http://nvunfu.esy.es/Archive/20_15/98_Was.pdf
3. Голіков І. В. Сутність та еволюція поняття економічна безпека І. В. Голіков. Проблеми економіки. 2014. №1. С. 309–314.

Руда Лілія Петрівна - к.е.н, доцент кафедри Фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email: rudalist_ok@ukr.net

Поліщук Олександра Сергіївна – студентка групи МФКД-20Б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний університет, Вінниця, email: olexandrayagnush@i.ua

Ruda Liliia - PhD, Assistant Professor of the department of Finances and innovative management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: rudalist_ok@ukr.net

Polischuk Olexandra S. - Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National University, Vinnytsia, email: olexandrayagnush@i.ua